

Romanya Kraliçesi Maria'nın 1930 Yılı Türkiye Ziyaretleri'nin Ulusal Basına Yansımaları

Reflections on Queen Maria of Romania's Visits to Turkey in the National Press in 1930

Gülşah ESER*

ÖZ

Kraliçe Maria (1875-1938) Büyük Britanya Kraliyet Ailesi'nin bir üyesi olarak dünyaya geldi ve "Edinburgh Prensesi Marie" olarak tanındı. Ayrıca, 1930'da tahta geçen Romanya Kralı II.Carol'un (1893-1953) annesiydi. Aynı zamanda Kraliçe Marie, Romanya'yı temsil amacıyla birçok ülkeyi ziyaret etti. Bu bağlamda ilki 1928 yılında olmak üzere Türkiye'ye de çeşitli zamanlarda turistik amaçlı ziyaretler gerçekleştirdi. Her ne kadar diplomatik bir yanı olmasa da bu ziyaretler Türkiye ile Romanya arasındaki ilişkilerin gelişmesinde aracı bir rol oynamıştır. İki devlet arasındaki ilişkilerin 1930'ların başından itibaren yeni bir boyut kazanması ise Kraliçe Maria ile Prenses Ileana'nın 1930 yılı ziyaretlerini daha da anlamlı hale getirmektedir.

Anahtar Kelimeler: Romanya Kraliçesi Maria, Prenses Ileana, Romanya, Türkiye-Romanya İlişkileri

ABSTRACT

Queen Maria (1875-1938) was born as a member of the Royal Family of Great Britain and became known as "Princess Marie of Edinburgh. She was the mother of King Carol II of Romania (1893-1953) who ascended the throne in 1930. Queen Maria also visited many countries to represent Romania. In this regard, Queen Maria had made touristic visits to Turkey at various times, the first of which was in 1928. Although there was no diplomatic, these visits played an instrumental role in the development of relations between Turkey and Romania. The fact that the relations between the two states gained a new dimension in the early 1930s makes the visits of Queen Maria and Princess Ileana in 1930 even more meaningful.

Keywords: Queen Maria of Romania, Princess Ileana, Romania, Turkish-Romanian relations.

*Doç. Dr., Harran Üniversitesi, Fen-Edebiyat
Fakültesi Tarih Bölümü, Şanlıurfa, Türkiye

ORCID: G.E. 0000-0002-3306-1569

Sorumlu yazar/Corresponding author:

Gülşah Eser,
Harran Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi
Tarih Bölümü, Şanlıurfa, Türkiye
E-posta/E-mail: gulsaheser@harran.edu.tr

Başvuru/Submitted: 14.10.2020

Kabul/Accepted: 18.12.2020

Atıf/Citation: Eser, Gulsah. "Romanya Kraliçesi Maria'nın 1930 Yılı Türkiye Ziyaretleri'nin Ulusal Basına Yansımaları." *Yakın Dönem Türkiye Araştırmaları-Recent Period Turkish Studies* 39 (2021): 229-249. <https://doi.org/10.26650/YTA2021-810589>

Extended Abstract

It is a well-known fact that both women and men have had formal and informal roles in diplomacy throughout various periods of history. Heads of state and their wives were evaluated as a team, in particular with the emergence of the concept of the “diplomatic couple” after the 19th century. As part of this team, men began to pursue the political side of diplomacy and women dealt with the social aspect. However, in terms of inter-state relations, visits do not necessarily have to be for diplomatic purposes, especially as regards high-level ones. However, it is an undeniable fact that a bridge is sometimes established between states during short or long visits for the purposes of vacations. In this context, the visits of Queen Maria Regina (1875-1938), who was King Ferdinand of Romania's wife, are worthy of study.

Queen Maria was born as a member of the Royal Family of Great Britain and became known as “Princess Marie of Edinburgh.” It is claimed that the beauty, elegance, and intelligence befitting of a queen played a role in her marriage to Prince Ferdinand I of Romania (1865-1927) and her transformation into Queen Maria. In addition, she was the mother of King Carol II of Romania (1893-1953) who ascended the throne in 1930. Queen Marie also represented Romania many times in the international arena and established a virtual bridge between her country and other states. In this context, Queen Mary made some visits to Turkey at various times, the first in 1828.

Although these visits were made for the purposes of a vacation, they helped to develop relations between Turkey and Romania. With the changing balance of power and politics in the world, relations between the two countries began to gain a new dimension and to develop from the early 1930s onward, thus the visits of Queen Maria to Turkey were even more meaningful.

Queen Maria made diplomatic visits to Turkey many times, the first being in 1928, and there was an almost diplomatic aspect to this visit. In her book, “The Story of My Life,” while many parts of her life are described, there are no details about the visit to Turkey. In the study detailing the visit of Queen Maria to the National Center in Turkey, Ömer Metin's doctoral dissertation, “Atatürk Period Turkey-Romania Relations (1923-1938)” is noteworthy. In this study, although the visits of the Queen after 1930 are examined in detail, the 1930 visits are not discussed. In the master's thesis prepared by Ayşegül Çatakçı, entitled “Ataturk's Turkey-Romania Relations Period (1923-1938),” the Queen's visits in 1930 are mentioned in detail.

The purpose of this study is examine the visits of Queen Maria of Romania at the very beginning of Turkey-Romania relations in the 1930s, and reveal how she attached importance to certain people and places. Investigations into the welcome ceremony for the Queen, although not official, plus reflections on these visits and relations between Turkey and Romania are among other objectives of this article.

Giriş

Tarihin çeşitli dönemlerinde erkeklerin yanı sıra kadınların da diplomaside resmî ya da gayriresmî rollerinin olduğu bilinen bir gerçektir. Özellikle 19. yüzyıl sonrasında “diplomatik çift” kavramının ön plana çıkmasıyla birlikte devlet başkanları ve eşleri bir ekip olarak değerlendirilmiş ve bu ekipte erkekler diplomasinin siyasi yönünü, kadınlar ise daha çok sosyal yönünü yürütmeye başlamıştır.¹ Bununla birlikte devletlerarası ilişkilerde gerçekleştirilen ve bilhassa üst düzey olan ziyaretlerde söz konusu ziyaretin her zaman diplomatik amaçlı olması gerekmemektedir. Kimi zaman turistik amaçlı yapılan kısa ya da uzun ziyaretlerde devletlerarasında bir köprü kurulduğu da yadsınamaz bir gerçektir. Bu bağlamda Romanya Kralı Ferdinand'ın eşi Kraliçe Regina Maria'nın² (1875-1938) Türkiye ziyaretleri incelenmeye değerdir. Bu ziyaretler turistik amaçlı yapılmış ziyaretler olmasına rağmen Türkiye ile Romanya arasındaki ilişkileri daha da geliştirmiştir. İki ülke arasındaki ilişkilerin, dünyada değişen denge ve politikalarla birlikte 1930'lu yılların başından itibaren yeni bir boyut kazanmaya başlaması ve gelişmesi³ Romanya Kraliçesi Maria'nın Türkiye ziyaretlerini daha da anlamlı kılmaktadır.

Kraliçe Maria, ilki 1928 yılında olmak üzere Türkiye'ye pek çok kez ziyarette bulunmuştur ve belirtildiği gibi bu ziyaretlerin hemen hemen diplomatik bir yönü yoktur.⁴ Kraliçenin kaleme aldığı *The Story of My Life* adlı eserinde hayatının pek çok kesiti yer almakla birlikte Türkiye ziyaretlerine ilişkin herhangi bir detaya rastlanılamamıştır. Ulusal Tez Merkezi'nde Kraliçe Maria'nın Türkiye ziyaretlerini detaylandıran ilk çalışma olarak Ömer Metin'in *Atatürk Dönemi Türkiye-Romanya İlişkileri (1923-1938)* başlıklı doktora tezi dikkati çekmektedir. Bu tezde Kraliçe'nin özellikle 1930 yılı sonrasındaki ziyaretleri detaylı olarak verilmiş olmakla birlikte 1930 yılı ziyaretleri üzerinde durulmamıştır.⁵ Ayşegül Çatakçı tarafından hazırlanan *Atatürk Döneminde*

1 Rahime Süleymanoğlu Kürüm-Bahar Rumelili, “Diplomaside Kadın ve Egemen Maskülenlik: Değişen Normlar ve Pratikler,” *Uluslararası İlişkiler*, C. XV, S. 57 (2018), s.7-8.

2 Kraliçenin adı kaynaklarda Maria'nın yanı sıra Marie, Mari ve Mary şeklinde de geçmektedir. Kraliçe ise annesinin kendisini “Marie” şeklinde çağırıldığını nakletmektedir. Bu ad onun hem annesinin hem de anneannesinin adı idi. *The Story of My Life Marie Queen of Roumania*, New York, Charles Scribners Sons, 1934, s.3. Kraliçenin ulusal basında yer alan ayrıntılı biyografisi için bkz.: *Cumhuriyet*, 19 Temmuz 1938, s.7.

3 Ömer Metin, *Atatürk Dönemi Türkiye-Romanya İlişkileri (1923-1938)*, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara, 2011, s. 242.

4 Ayşegül Çatakçı, *Atatürk Döneminde Türkiye-Romanya İlişkileri*, Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Trabzon, 2018, s. 18.; Temuçin Faik Ertan, “Balkan Antantı'nın Kuruluş ve Gelişim Sürecinde Romanya'dan Türkiye'ye Diplomatik Ziyaretler”, *Türkiye-Romanya İlişkileri: Geçmiş ve Günümüz Uluslararası Sempozyumu Bildirileri*, Yay. Haz. Duygu Türker Çelik, C. I, Ankara, Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları, 2019, s. 641.

5 Bkz.: Ömer Metin, *Atatürk Dönemi Türkiye-Romanya İlişkileri (1923-1938)*.

Türkiye-Romanya İlişkileri (1923-1938) başlıklı yüksek lisans tezinde ise Kraliçe'nin 1930 yılı ziyaretlerine elle tutulur bir biçimde değinilmiştir.⁶

Bu çalışmanın amacı Türkiye-Romanya ilişkilerinin yeni bir boyut kazanmaya başladığı 1930'lu yılların hemen başında Romanya Kraliçesi Maria'nın Türkiye ziyaretlerini incelemek ve Türkiye'de önem verdiği kişiler ile mekânları ortaya koyabilmek olmuştur. Gayriresmî mahiyette olsa da Kraliçe'nin karşılanması ve Türkiye ile Romanya arasındaki ilişkilere bu ziyaretlerin yansımalarının araştırılması da ayrıca amaçlanmıştır.

Bu araştırmada, Kraliçe Maria'nın 1930 yılı ziyareti önceki çalışmalar temel alınarak ve ulusal basından elde edilen bilgilerle detaylandırılmaya çalışılmıştır. Önceki çalışmalarda yararlanılan Cumhuriyet ve Akşam gazetelerine ek olarak Milliyet, Vakıf ve Politika gazeteleri de taranmıştır.

1. Kraliçe Maria'nın 1930 Yılı Öncesindeki Türkiye Ziyaretleri

Kraliçe Maria, Türkiye'yi yıl bazında üç kez ziyaret etmiştir.⁷ İlk ziyaretini 1928 yılında gerçekleştirmiştir ve ziyaretin nedeni hava değişikliğidir. 26 Mart 1928 tarihinde İstanbul'a gelen Kraliçe; İstanbul Valisi ve Belediye Başkanı Muhittin Üstündağ ve hariciye memuru tarafından karşılanmıştır. Burada birkaç gün kaldıktan sonra ise kızı Ileana ile birlikte Kıbrıs'a geçmiştir.⁸

Kraliçe Maria'nın bu ziyarette Sanat Evi'ni gezdiği bilinmektedir. Sanat Evi esasen Balkan Savaşları'nın yol açtığı göçmen sorununa çözüm niteliğinde bir girişim olarak Hilal-i Ahmer Cemiyeti'ne bağlı olarak kurulmuştur. Buranın öncelikli amaçlarından biri göçmenlerin el sanatlarıyla üretime katkıda bulunmaları ve böylelikle elde edecekleri gelirle kendi ihtiyaçlarını karşılamaları olarak belirlenmiştir.⁹ Kraliçe de 1928 yılı İstanbul ziyaretinde Hilal-i Ahmer Cemiyeti İstanbul Merkezi Başkanı Dr. Ali Paşa ve üyelerden Safiye Hüseyin ve Saadiye hanımlar tarafından kabul edilip Sanat Evi'nde hanımların el sanatlarından satın almıştır.¹⁰

Kraliçe'nin ikinci ziyareti ise 1929 yılının ocak ayında gerçekleşmiştir. Kızı Ileana ile birlikte İstanbul'a gelmiş ve protokol tarafından karşılanmıştır. İstanbul'un tarihi ve turistik yerlerini gezen Kraliçe, Köstence yoluyla Bükreş'e geri dönmüştür.¹¹

6 Bkz.: Ayşegül Çatakçı, *Atatürk Döneminde Türkiye-Romanya İlişkileri*.

7 <https://familiaregala.ro/istoric/regina-maria>, 30.09.2020 (Çevrimiçi).

8 Ayşegül Çatakçı, *Atatürk Döneminde Türkiye-Romanya İlişkileri*, s. 18.

9 Seçil Karal Akgün-Murat Uluğtekin, *Hilal-i Ahmer'den Kızılay'a*, Ankara, TDV Yayınları, 2002, s. 157.

10 Seçil Karal Akgün-Murat Uluğtekin, *Hilal-i Ahmer'den Kızılay'a*, C. II, Ankara, Türk Hava Kurumu Basımevi, [t.y.], s. 167.

11 Ayşegül Çatakçı, *Atatürk Döneminde Türkiye-Romanya İlişkileri*, s. 18.

2. Köstence'den İstanbul'a Geliş (21 Şubat 1930)

Kraliçe Maria, 1930 yılında İstanbul'a 21 Şubat Cuma günü gelmiştir.¹² Bu ziyaretin hemen bir gün öncesinde Kraliçe ile kızı Prenses Ileana'nın 21 Şubat 1930 Cuma günü Romanya bandıralı Daçya (Dacia) vapuru¹³ ile Köstence'den İstanbul'a¹⁴ geleceği basına yansımıştır. Kraliçeyi Vali Vekili Fazlı Bey¹⁵ ile polis müdürü¹⁶ karşılamıştır.¹⁷ Vapur, Tophane'ye yanaşmış ve Kraliçe çok sayıda buketle karşılanmıştır.¹⁸

İstanbul'a gelen Romanya kraliçesi gibi gözde bir isim olunca özellikle de ulusal basın Kraliçe'nin ziyaretini yakından takip etmiş ama bununla birlikte bu ziyaretin bazı gazete haberlerine bir gün gecikmeli olarak yansıdığı da olmuştur. Örneğin *Politika*'da yer alan bir haberde Kraliçe ile Prenses Ileana'nın 22 Şubat 1930 tarih ve 15.00 itibarıyla Daçya Vapuru ile İstanbul'a geleceği, şehirde bir gün ve muhtemelen Robert Kolej'de konaklayacağı bilgisi yer almıştır.¹⁹ Oysaki Kraliçe 21 Şubat'ta İstanbul'a gelmiştir.

12 *Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Cumhuriyet Arşivi (BCA)*, 030.10.246.666.17.; *Milliyet*, 21 Şubat 1930, s. 1.; <https://www.historia.ro/sectiune/general/articol/regina-maria-in-egipt-si-in-levant>, 11.10.2020 (Çevrimiçi).

13 Bkz.: Ek-1.

14 Kraliçe 20 Şubat 1930'da Bükreş'ten ayrılarak Köstence'ye gelmiş ve döneminin en modern ve konforlu gemisi olan Dacia ile yolculuğa çıkmıştır. Bu yolculukta deniz dalgaldır ve Kraliçe ile maiyeti 21 Şubat 1930 günü İstanbul'a varmıştır. <https://www.historia.ro/sectiune/general/articol/regina-maria-in-egipt-si-in-levant>, 11.10.2020 (Çevrimiçi).

15 Fazlı Güleç, 28 Mayıs 1891'de Midilli Adası'na bağlı Efsunde Köyü'nde doğmuştur. Babası Efsunde Köy Muhtarı Musa Efendi ve annesi Zeynep Hanım'dır. Öğrenim hayatına köy okulunda başlamış ve daha sonra İstanbul'da devam etmiştir. Sırasıyla Beyazıt Rüştiyesi'ni, Mercan İdadisi'ni ve Mülkiye Mektebi'ni bitirmiştir. Mülkiye Mektebi'nden mezun olduktan sonra 20 Aralık 1913'te Aydın (İzmir) Vilayeti Maiyet Memurluğu, 9 Nisan 1914'te Bergama Ayazment Müdürlüğü, 7 Ağustos 1915'te Kınık Nahiy Müdürlüğü ve 8 Mart 1917'de Söke Bağararası Nahiy Müdürlüğü'ne atanmıştır. 15 Ağustos 1917 tarihinde ise Çal Kaymakamlığı'na tayin edilmiştir. Çal'ın ardından Dinar, Adalar, Bayındır ve Bergama kaymakamlığı görevlerini yürütmüştür. 1927'de İzmir'de Vali Kazım Dirik'in muavinliğini ve ardından 1928'de ise İstanbul vali muavinliği görevlerini yürütmüştür. 1934'te Bursa Valiliği'ne atanmıştır. 1935 yılı itibarıyla da İzmir valisidir. Memuriyet hayatının geri kalanında milletvekilliği ve çeşitli illerin valiliği görevlerini yürüten Güleç, Edirne valisi iken 31 Mayıs 1950'de kendi isteğiyle istifa etmiş ve emekliye ayrılmıştır. 1 Ocak 1966 gecesini geçirdiği kalp krizi sonucu hayata veda etmiştir. Kabri Edirnekapı Şehitliği'ndedir. Filiz Çolak, "Atatürk Dönemi Mülki İdarecilerinden Fazlı Güleç ve İzmir Valiliğindeki Çalışmaları (1935-1939)", *Prof. Dr. Recep Yıldırım'a Armağan*, Yay. Haz. Pınar Pınarcık vd., Ankara, Bilgin Kültür Sanat Yayınları, 2017, s. 193-195.

16 Kraliçe Maria'nın İstanbul'a geldiği dönemde İstanbul Emniyet Müdürü M. Rıfat Danişman'dır (21 Eylül 1925-5 Ağustos 1930). Bkz.: <https://www.egm.gov.tr/genelmuodurlerimiz>, 21.06.2019 (Çevrimiçi). Bununla birlikte ilgili bir gazete haberinde Kraliçe'yi vali vekili ile karşılayan M. Şerif adında bir polisin bahsi geçmektedir. *Cumhuriyet*, 22 Şubat, 1930, s. 1. *Milliyet* gazetesinde ise polis müdürünün adı Şerif Bey'dir. *Milliyet*, 22 Şubat 1930, s. 1.

17 *Politika*, 22 Şubat 1930, s. 1.; *Cumhuriyet*, 19 Şubat 1930, s. 1.; *Cumhuriyet*, 22 Şubat 1930, s. 1.; *Milliyet*, 22 Şubat 1930, s. 1.; *Vakit*, 22 Şubat 1930, s. 1.

18 *Cumhuriyet*, 22 Şubat 1930, s. 1.

19 Yine aynı gazetede İstanbul'un ardından Suriye, Filistin ve Mısır'a gideceği ancak Kıbrıs'a gitmeyeceği ve nihayetinde Nisan 1930'da Romanya'ya dönüş için İstanbul'a tekrar geleceği bilgisi de detaylar arasındadır. *Politika*, 21 Şubat 1930, s. 2. Ayrıca bkz.: *Cumhuriyet*, 22 Şubat 1930, s. 2. Bazı gazete haberlerinde ise Kraliçe'nin İstanbul'dan sonra Rodos'a gideceği dillendirilmiştir. *Akşam*, 20 Şubat 1930, s. 1.; *Cumhuriyet*, 19 Şubat 1930, s. 1.; *Politika*, 22 Şubat 1930, s. 1.

Üstelik konaklaması muhtemel olan yer Robert Kolej olarak gazete haberlerine yansımış olsa da burası esasen Arnavutköy Amerikan Kız Koleji'dir.²⁰

Kraliçe Maria ile Prenses Ileana'yı karşılayanlar arasında protokol mensuplarının yanı sıra 1928 yılında İstanbul'da Tophane'de açılan Ford fabrikasının²¹ mümessili de vardır. Kraliçe ile Ford mümessili arasında şöyle bir diyalog geçmiştir:²²

- *Haniya fabrikayı Köstencede yapacaktınız?*
- *Haşmetpenah, bidayetteki o proje Karadeniz'de suya düştü!*

Kraliçe ile Prenses refakatlerindeki kişiler tarafından takip edilerek vapurdan çıkmış ve kendilerini selamlayanları onlar da selamlayarak kol kola geçmişlerdir. Bu karşılama vilayet tarafından verilen otomobilin yanında Ford da yepyeni bir reklam otomobili tahsis etmiştir. Kraliçe ile Prenses bu otomobile binerek Arnavutköy Amerikan Kız Koleji'nin yolunu tutmuştur²³ ve orada Kraliçe adına bir ziyafet verilmiştir.²⁴

Kraliçe'nin 22 Şubat'ta ise Ford Fabrikası'nı ziyaret edeceği bilgisi basında yer almıştır.²⁵ *Milliyet* ve *Vakit* gazetelerinin haberlerine göre, Ford'un montaj fabrikasına planlanan ziyaret gerçekleşmiştir.²⁶ Bu fabrika Yunanistan, Romanya, İran, Afganistan gibi ülkelerin ve Kafkasya'nın gerekli ihtiyaçlarını karşılayacak bir üretim merkezi olarak tasarlanmış olup²⁷ coğrafi konumu nedeniyle ulaşımda her türlü kolaylığı sağlama

20 Ayşe Aksu'ya göre, o dönemde Robert Kolej'in kız öğrenciler için bir kampüsü mevcutken Kraliçe Maria'nın erkek öğrencilerin kampüsünde ağırlanmış olması düşünülemez. Bkz. Ayşe Aksu'nun yazmış olduğu 12 Ekim 2020 tarihli mektup için bkz. EK-2. Ayrıca belirtmek gerekir ki, Robert Kolej ile yapılan yazışmalarda Kraliçe Maria'nın okula ziyaretiyle ilgili bilgi ve belge talep edilmiştir. Okulun arşiv sorumlusu olan Zeynep Torkak tarafından araştırmaya yardımcı olmak üzere Kraliçe'nin 1930 yılındaki ziyarette çektiği fotoğrafı tarafımıza gönderilmiştir. Bu fotoğraflarda Kraliçe ile kızının önünde durmuş olduğu mekân Arnavutköy Amerikan Kız Koleji'dir. Arnavutköy Amerikan Kız Koleji'nin fotoğrafı için bkz. EK-3. Kraliçe Maria ve kızı Ileana'nın Arnavutköy Amerikan Kız Koleji'ndeki fotoğrafları için bkz. EK-4.

21 Bu fabrika 1929 yılı itibarıyla 400 işçi ile çalışmakta ve 8 otomobil üretmekteydi. Özlen Doğan, *Otomotiv Endüstrisinde Üretim İlişkileri: 'Ford Otosan Örneği'*, Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, 2013, s. 97.

22 *Cumhuriyet*, 22 Şubat 1930, s. 1-2.; *Vakit*, 22 Şubat 1930, s. 2. Daha sonraki bir gazete haberinde de fabrikanın Köstence'ye nakledileceği bilgisinin doğru olmadığı detayı yer almıştır. *Cumhuriyet*, 25 Şubat 1930, s. 4. Kraliçe ile Ford mümessili arasındaki diyalog için ayrıca bkz.: *Milliyet*, 22 Şubat 1930, s. 1-3.

23 *Cumhuriyet*, 22 Şubat 1930, s. 2.; *Milliyet*, 22 Şubat 1930, s. 3.; <https://www.historia.ro/sectiune/general/articol/regina-maria-in-egipt-si-in-levant>, 11.10.2020 (Çevrimiçi).

24 *Vakit*, 22 Şubat 1930, s. 2.

25 *Cumhuriyet*, 22 Şubat 1930, s. 2.

26 *Milliyet*, 23 Şubat 1930, s. 3.; *Vakit* 22 Şubat 1930, s. 2.; *Vakit* 23 Şubat 1930, s. 1.; <https://www.historia.ro/sectiune/general/articol/regina-maria-in-egipt-si-in-levant>, 11.10.2020 (Çevrimiçi).

27 Adem Yulu-Kaan Kapan, "Bir Sanayi Coğrafyası İncelemesi: Ford'un İstanbul'daki Montaj Fabrikası," *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, C. XI, S. 59 (2018), s. 387.

imkânına sahip İstanbul'da kurulmuştur. Hatta ilerleyen yıllarda bu fabrika kapatıldığına buradaki üretim bandı ve makinelerin bir kısmı Mısır'daki İskenderiye'ye, diğer bir kısmı ise Romanya Bükreş'teki montaj fabrikalarına gönderilmiştir.²⁸ Dolayısıyla Kraliçe'yi karşılama töreninde Ford mümessilinin de bulunmasının Romanya-Türkiye ilişkilerinin yanı sıra bir nevi Romanya-ABD ilişkilerinin de seyri açısından önem arz etmiş olduğu dikkati çekmektedir. Bahsi geçen gündeki öğle yemeği ise İngiliz Sefareti tarafından verilmiştir.²⁹

3. İstanbul'dan Akdeniz'e Yolculuk

Akşam gazetesine göre 23 Şubat ve Cumhuriyet gazetesine göre ise 22 Şubat itibarıyla Kraliçe Maria ve kızının, Romanya Bandıralı Daçya (Dacia) Vapuru ile İskenderiye'ye hareket ettiği iddia edilmiştir.³⁰ Uğurlamada Romanya konsolosu ve Rumenler vardır.³¹ Kraliçe ile kızı esasen Kıbrıs'a gitmiştir.³² İçişleri'nin Başvekâlete vermiş olduğu raporda ise Kraliçe ile maiyetinin geldikleri vapurda geceyi geçirdikleri bilgisi yer almıştır.³³ Fakat Kıbrıs'tan sonra İskenderiye'ye geçmiş olma ihtimali kuvvetle muhtemeldir. Prenses Ileana'nın fotoğraf albümünde annesiyle birlikte Mısır'da ve 1930 yılında çekilmiş bir fotoğraf söz konusudur.³⁴

Kraliçe kendisini uğurlamaya gelenlere ise şu sözleri söylemiştir:³⁵

“Güzel şehrinizi ziyaretim ilk defa değildir. Bu sefer çok az kaldığım ve bozuk giden hava dolayısıyla şehri iyice gezemediğim için müteessirim. Avdetimde bunu telâfi etmek ümidindeyim.”

Kraliçe Maria ve Prenses Ileana'nın İstanbul ziyaretinde bu ziyaretin muhtevası kadar neden gerçekleştirildiğine dair fısıllara da basında yer verilmiştir. Buna göre

28 Adem Yulu-Kaan Kapan, “Bir Sanayi Coğrafyası İncelemesi: Ford'un İstanbul'daki Montaj Fabrikası,” s. 390.

29 *Vakit*, 22 Şubat 1930, s. 2; *Vakit*, 23 Şubat 1930, s. 1.; <https://www.historia.ro/sectiune/general/articol/regina-maria-in-egipt-si-in-levant>, 11.10.2020 (Çevrimiçi).

30 *Akşam*, 24 Şubat 1930, s. 2.; *Cumhuriyet*, 23 Şubat 1930, s. 2. *Vakit* gazetesi de İskenderiye'ye ve sırasıyla Kahire, Yafa, Hayfa ve Filistin'i ziyaret edeceğini nakletmiştir. *Vakit*, 22 Şubat 1930, s. 2.; *Vakit* 23 Şubat 1930, s. 1.; <https://www.historia.ro/sectiune/general/articol/regina-maria-in-egipt-si-in-levant> (iskenderiye), 11.10.2020 (Çevrimiçi).

31 *Cumhuriyet*, 23 Şubat 1930, s. 2.

32 *BCA*, 030.10.246.666.17.

33 *BCA*, 030.10.246.666.17.; *Cumhuriyet*, 22 Şubat 1930, s. 2.; *Milliyet*, 22 Şubat 1930, s. 3.

34 <https://www.library.kent.edu/special-collections-and-archives/queen-marie-romania-papers#Ileana>, 30.09.2020 (Çevrimiçi).

35 *Milliyet*, 23 Şubat 1930, s. 3.

Prenses Ileana'nın nişanı³⁶ bozulmuştur³⁷ ve İstanbul gezisi Kraliçe tarafından Prenses için moral ya da hava değişikliği olarak planlanmıştır.³⁸ Daha sonra Prenses Ileana ve nişanlısının ayrıldığı resmen duyurulmuştur.³⁹

4. Kraliçe Maria'nın Akdeniz'den İstanbul'a Dönüşü (8 Nisan 1930)

Kraliçe Maria ve Prenses Ileana'nın 8 Nisan 1930 Salı günü İstanbul'a dönmeleri beklenmiştir. Pera Palas'ta onlar için bir oda hazırlanmakla birlikte Arnavutköy Amerikan Kız Koleji'nde kalma ihtimalleri de düşünülmüştür.⁴⁰ Daha önce İstanbul'a gelip oradan seyahate çıkan⁴¹ Kraliçe 8 Nisan 1930 tarihinde saat 12.00 itibarıyla Toros Ekspresi ile Haydarpaşa İstasyonu'na inmiştir. Burada Vali Vekili Fazlı Bey, Romanya konsolosu, konsolosluk erkânı ve Rumenler tarafından karşılanmıştır. Kraliçeye Rumenler tarafından bir buket çiçek hediye edilmiştir. Kraliçe Maria, buradan Arnavutköy Amerikan Kız Koleji'ne geçerek, gazete haberlerinden anlaşıldığı kadarıyla kendisinin eski okul arkadaşı ve aynı zamanda okulun müdiresi olan⁴² Kathryn N. Adams'a⁴³ misafir olmuştur. Kraliçenin yanında Prenses Ileana yoktur.⁴⁴ Prensesin İstanbul'a dönüşü ise haziran ayı ortalarını bulacaktır.⁴⁵

36 Prenses Ileana, Alman asilzadelerinden Kont Aleksander ile nişanlanmıştır. Nişanlısı aynı zamanda İngiliz kralının vaftiz oğludur. *Cumhuriyet*, 16 Şubat 1930, s. 7.

37 *Akşam*, 21 Şubat 1930, s. 1; Ayşegül Çatakcı, *Atatürk Döneminde Türkiye-Romanya İlişkileri*, s. 18.

38 Ayşegül Çatakcı, *Atatürk Döneminde Türkiye-Romanya İlişkileri*, s. 18.

39 *Cumhuriyet*, 9 Mart 1930, s. 6.

40 *Cumhuriyet*, 6 Nisan 1930, s. 2.

41 Gazete haberinde Suriye ve Filistin'i ziyaret ettiği yazmaktadır. *Cumhuriyet*, 9 Nisan 1930, s. 1.

42 Gazete haberlerine Kraliçe Maria ile o dönemin okul müdiresinin (O dönemde görevli olan Müdire Adams) okul arkadaşı olduğu bilgisi yansımıştır. Kraliçe ile müdirenin okul arkadaşı olup olmadığı ya da nereden tanıştığına dair bir bilgi edinilememekle birlikte yaşlarının birbirine çok yakın olması hasebiyle çocukluk dönemlerinde İngiltere'de tanışmış olabilecekleri ihtimali düşünülmektedir.

43 1876'da Paraguay'da doğan Miss Adams, Radcliffe College ve Colombia University'den diploma almıştır. Wheaton College tarafından onur derecesine de sahiptir ve Oxford'da da eğitim görmüştür. Bahçeciliği çok seven Miss Adams pek çok kolejde öğrenci başmuaviniği yapmıştı ve 1924'de Türkiye'ye gelmeden önce Kawalo İlahiyat Okulu'nda görev yapmaktaydı. 1931 yılında kolejden emekli olmuş ve Amerika'ya dönmüştür. May N. Fincancı, *The History of Robert College Old and New*, İstanbul, Inter Media, 2001, s. 127. 1920'den beri Kolej'de İngilizce Bölümü'nün başkanlığını yürütmüş olan Kathryn N. Adams, Dr. Patrick'ten sonra Arnavutköy Amerikan Kız Koleji'nin (ACG) müdüreliğini üstlenmiştir. Miss Patrick'in tanımlamasıyla "yüksek idealleri ve yerine getirilecek önemli hedefleri olan coşkulu bir yöneticidir. 1931'deki istifasına kadar Kolej'e sadık bir şekilde hizmet etmiştir. Mary M. Patrick, *Bir Boğaziçi Macerası İstanbul Kız Koleji (1871-1924)*, çev. Şeyma Akın, İstanbul, Tez Yayınları, 2001, s. 131. Osman Ergin ise Adams'ın edebiyat öğretmeni olduğunu nakletmektedir. Osman Ergin, *Türkiye Maarif Tarihi*, C. I-II, İstanbul, Eser Matbaası, 1977, s. 785.

44 *Cumhuriyet*, 9 Nisan 1930, s. 1.; *Milliyet*, 9 Nisan 1930, s. 1.; *Vakit*, 9 Nisan 1930, s. 1.

45 *Cumhuriyet*, 17 Haziran 1930, s. 1.

Arnavutköy Amerikan Kız Koleji'nin ikinci direktörünün evinde bazı ziyaretleri kabul eden Kraliçe, şehri de gezmiştir.⁴⁶ 9 Nisan'da Adalar ve Boğaz'da bir gezintiyeye çıkmıştır.⁴⁷ 10 Nisan'da Topkapı Sarayı'nın harem dairesini gezmek istemiş, burayı gezeceğine ilişkin bilgi basına yansımakla birlikte⁴⁸ hava yağmurlu olduğundan dolayı bu gezi ertelenmiştir.⁴⁹ 11 Nisan'da önce harem dairesini gezmiş ve ardından Kilyos'a kadar gezinti yapmıştır.⁵⁰ 12 Nisan'da Amerikan Büyükelçisi Joseph Grew tarafından Kraliçe şerefine bir ziyafet verilmiştir.⁵¹ Joseph Grew daha sonraları, Türkiye ile ilgili gelişmeleri kaleme alırken 17 Aralık 1929 tarihli Türk-Rus Protokolüne atıfta bulunmuş ve o dönemde Rusların endişelerinden birinin onlara karşı planlanmış bir Türkiye-Polonya-Romanya bloku korkusu olduğunu belirtmiştir.⁵² Bu rapordan yaklaşık iki buçuk ay kadar sonra Romanya Kraliçesinin şerefine Büyükelçi Grew tarafından bir ziyafet verilmiş olması tesadüf olmasa gerekir. Kraliçe bu öğlen ziyafetini müteakip küçük bir otomobil gezintisi yapmış ve oradan Robert Kolej'e (burasının kızlar kampüsü olan Arnavutköy Amerikan Kız Koleji'ne) geçmiştir.⁵³ O dönemde Robert Kolej Müdürü Dr. Caleb Gates'tir ve kendisi Büyükelçi Grew'in birlikte çalıştığı ve desteğini aldığı isimlerden biridir.⁵⁴ Arnavutköy Amerikan Kız Koleji'nin müdiresi ise belirtildiği üzere Kathryn N. Adams'tır.

5. Kraliçenin Bursa Ziyareti

Kraliçe, 15 Nisan 1930 tarihinde Marmara Vapuru ile Mudanya'ya geçmiş⁵⁵ ve burada Umuru Hukukiye Müdürü Rıza Bey, Polis Müdürü Mustafa Bey, Mudanya Kaymakamı Faik Bey ve Belediye Reisi Saip Bey tarafından karşılanmıştır. Selamlamanın ardından otomobiline binen Kraliçe, Bursa'ya geçmiştir. Brotte Oteli'nde (Madam Brotte tarafından işletilen Anadolu Oteli'nde)⁵⁶ bir süre istirahat etmiş ve ardından yerli malları sergisini gezmiştir. Buradan Bursa Ulucamii, Yeşil Camii ve çeşitli

46 *Cumhuriyet*, 10 Nisan 1930, s. 4.

47 *Milliyet*, 10 Nisan 1930, s. 2.

48 *Vakit*, 10 Nisan 1930, s. 3.

49 *Cumhuriyet*, 11 Nisan 1930, s. 2.

50 *Cumhuriyet*, 12 Nisan 1930, s. 4.

51 *Cumhuriyet*, 13 Nisan 1930, s. 2.

52 Joseph C. Grew, *Atatürk ve Yeni Türkiye (1927-1932)*, çev. Gülşen Ulutekin-Kamil Yüceoral, İstanbul, Gündoğan Yayınları, 2003, s. 171.

53 *Cumhuriyet*, 13 Nisan 1930, s. 2.

54 Joseph C. Grew, *Atatürk ve Yeni...*, s. 138.

55 *Milliyet*, 15 Nisan 1930, s. 3.

56 *Milliyet* gazetesine göre Anadolu Oteli için bkz. *Milliyet*, 16 Nisan 1930, s. 1.

türbeleri gezerek otele geri dönmüştür.⁵⁷ 16 Nisan 1930 tarihi itibarıyla ise maiyetiyle birlikte otomobillerle Uludağ'ın yarısına kadar çıkmış ve oradan İstanbul'a hareket etmiştir.⁵⁸

6. Bursa'dan İstanbul'a Dönüş ve Romanya'ya Yolculuk

Eski Romanya Hariciye Nazırı Duca, İstanbul'a geldiğinde Tokatlıyan Oteli'ne mi-safir olmuş ve Romanya Kraliçesi ile Robert Kolej'deki⁵⁹ dairende görüşmüştür.⁶⁰ Tokatlıyan'da Kraliçe ile görüşmeleri ilgili olarak ise şunları dile getirmiştir:⁶¹

“İstanbulda sadece bir seyyah sıfatıyla hususi surette geldim. Burada kraliçe Mare Hz. İle mülâkatım tamamen tesadüfî olmuştur. Bu seyahat ve mülâkatın prens Karol meselesine alâkadar olduğuna dair vaki neşriyat kat'iyen doğru değildir. Esasen prens karolun Romanyaya avdeti artık hiç mevzuu bahsolunamaz. Bu, çoktan halledilmiş bir meseledir. Bu garip neşriyat çok hayretimi mucip oldu. Salı günü Sofya tarikile Bükreşe avdet edeceğim. İstanbulu 20 sene evvel de görmüştüm. Fakat şimdi çok değişmiş ve daha güzelleşmiş buldum. Ankarayı da ziyaret etmek ve Lozanda tanıdığım İsmet Pş. Hz. ile Tevfik Rüştü Beyi görmek istiyordum. Lâkin vaktim müsait olmadı. Bunu sonra yapacağım. Türkiye ile münasebetimiz çok dostanedir ve günden güne daha ziyade kuvvetlenmektedir...”

Kraliçe Maria, 19 Nisan 1930'da öğleden önce Üsküdar'a geçmiş ve Anadolu sahili-ni takiben Boğaz'a çıkmıştır. Öğleden sonra Belgrad ormanlarında bir gezinti yapmış-tır.⁶² 20 Nisan 1930 tarihiyle de Vali ve sefaret erkânı tarafından uğurlanmıştır.⁶³ Bu uğurlamada Amerika sefiri ve Robert Kolej müdürü de vardır.⁶⁴

Sonuç

Kraliçe Maria, ilki 1928 yılında olmak üzere Türkiye'ye pek çok kez ziyarette bulunmuştur. 1930 yılında ise biri şubat ve diğeri nisanda olmak üzere Türkiye'ye iki kez gelmiştir. Türkiye-Romanya ilişkilerinin değişen denge ve politikalarla birlikte

57 *Cumhuriyet*, 16 Nisan 1930, s. 3; *Milliyet*, 16 Nisan 1930, s. 1.

58 *Cumhuriyet*, 17 Nisan 1930, s. 2. *Cumhuriyet* gazetesi saat 10.00, *Milliyet* gazetesi ise saat 11.00 itibarıyla yola çıktığını yazmaktadır. *Cumhuriyet*, 17 Nisan 1930, s. 2.; *Milliyet*, 17 Nisan 1930, s. 2.

59 Arnavutköy Amerikan Kız Koleji.

60 *Cumhuriyet*, 18 Nisan 1930, s. 1.

61 *Milliyet*, 19 Nisan 1930, s. 3.

62 *Cumhuriyet*, 20 Nisan 1930, s. 2.

63 *Cumhuriyet*, 21 Nisan 1930, s. 2.

64 *Vakit*, 21 Nisan 1930, s. 5.

1930'lu yılların başından itibaren yeni bir boyut kazanması ve ayrıca gelişmesi, her ne kadar turistik amaçlı olsa da Kraliçe Maria'nın Türkiye ziyaretlerini daha da anlamlı kılmaktadır.

Kraliçe Maria ile kızı Prenses Ileana, 21 Şubat 1930 tarihinde İstanbul'a gelmiştir. Pek çok etkinliği şehirde kaldıkları birkaç günlük süreye sığdıran Kraliçe ile Prenses ulusal basın tarafından da yakından takip edilmiştir. İstanbul'un ardından Akdeniz'e doğru yolculuk başlamış ve bu yolculukta durakların neresi olacağı sorusu bile dönemin ulusal basınının gündemini meşgul etmiştir. Ziyaretlerin nedeni, karşılama törenleri, ziyaret boyunca neler yapıldığı ve uğurlamalar da yine aynı şekilde ulusal basının tartıştığı konular arasında yer almıştır.

Kraliçe'nin İstanbul'a dönüşü ise nisan ayının başlarında olmuştur ve yanında Prenses Ileana yoktur. Dönüşünde İstanbul'da daha uzun bir süre kalan Kraliçe Maria, pek çok küçük seyahat ve ziyaret gerçekleştirmiştir. İstanbul'a gelişinde ve dönüşünde Arnavutköy Amerikan Kız Koleji'ni ziyaret etmesi ise son derece ilginç olmakla birlikte Kraliçe'nin gerek eğitime gerekse Romanya-Türkiye ve ABD üçlüsünün ilişkilerine verdiği önemin adeta bir göstergesi gibidir.

Kimilerine göre alelade ve kimilerine göreyse yalnızca turistik amaçlı olan bu ziyaretler hangi nedenle olursa olsun Türkiye ile Romanya arasındaki ilişkilerin geliştirilmesinde aracı bir rol oynamıştır. Türkiye ise Kraliçe Maria'nın ziyaretlerine ulusal basında ayrıcalıklı olarak yer vererek Türkiye-Romanya ilişkilerine verdiği önemin bir kez daha altını çizmiştir.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Çıkar Çatışması: Yazar çıkar çatışması bildirmemiştir.

Finansal Destek: Yazar bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Conflict of Interest: The author has no conflict of interest to declare.

Grant Support: The author declared that this study has received no financial support.

KAYNAKÇA

1. Arşiv Belgeleri⁶⁵

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Cumhuriyet Arşivi (BCA)

2. Süreli Yayınlar

Akşam

Cumhuriyet

Milliyet

Politika

Vakit

3. Araştırma Eserler

Çatakçı, Ayşegül: *Atatürk Döneminde Türkiye-Romanya İlişkileri*, Karadeniz Teknik Üniversitesi SBE, Yüksek Lisans Tezi, Trabzon, 2018.

Çolak, Filiz: “Atatürk Dönemi Mülki İdarecilerinden Fazlı Güleç ve İzmir Valiliğindeki Çalışmaları (1935-1939)”, *Prof. Dr. Recep Yıldırım’a Armağan*, Yay. Haz. Pınar Pınarcık vd., Ankara, Bilgin Kültür Sanat Yayınları, 2017.

Doğan, Özlen: *Otomotiv Endüstrisinde Üretim İlişkileri: ‘Ford Otosan Örneği’*, Maltepe Üniversitesi SBE, Doktora Tezi, İstanbul, 2013.

Ergin, Osman: *Türkiye Maarif Tarihi*, C. I-II, İstanbul, Eser Matbaası, 1977.

Ertan, Temuçin Faik: “Balkan Antantı’nın Kuruluş ve Gelişim Sürecinde Romanya’dan Türkiye’ye Diplomatik Ziyaretler”, *Türkiye-Romanya İlişkileri: Geçmiş ve Günümüz Uluslararası Sempozyumu Bildirileri*, Yay. Haz. Duygu Türker Çelik, C. I, Ankara, Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları, 2019, s. 639-663.

Fincancı, May N.: *The History of Robert College Old and New*, İstanbul, Inter Media, 2001.

Grew, Joseph C.: *Atatürk ve Yeni Türkiye (1927-1932)*, çev. Gülşen Ulutekin-Kamil Yüceoral, İstanbul, Gündoğan Yayınları, 2003.

Karal Akgün, Seçil-Uluğtekin, Murat: *Hilal-i Ahmer’den Kızılay’a*, Ankara, TDV Yayınları, 2002.

_____ : *Hilal-i Ahmer’den Kızılay’a II*, Ankara, Türk Hava Kurumu Basımevi İşletmeciliği, [t.y.]

65 Faydalanılan belgelerin numaraları dipnotlarda belirtilmiştir.

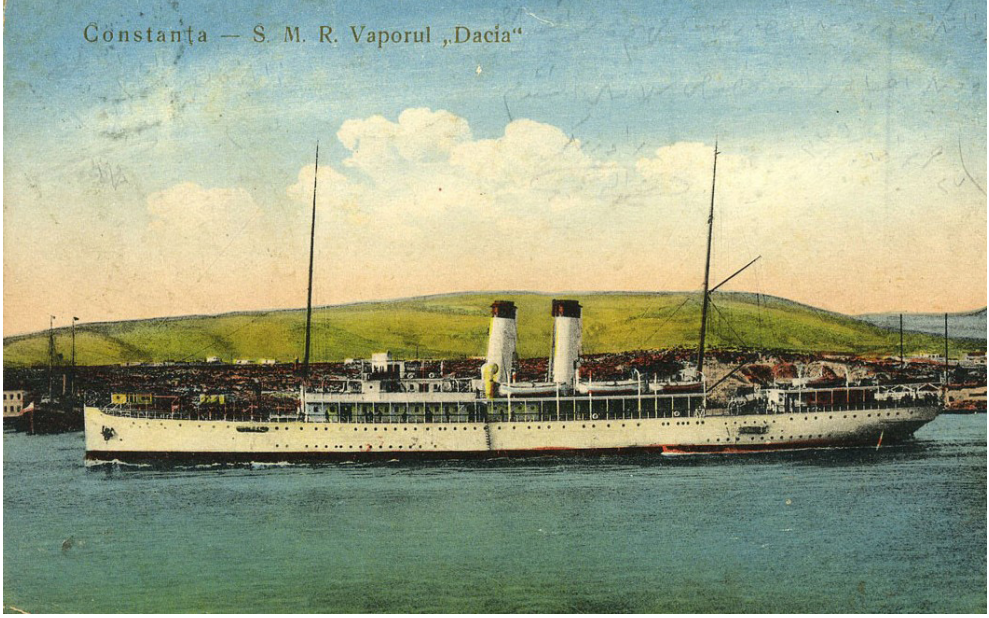
- Metin, Ömer: *Atatürk Dönemi Türkiye-Romanya İlişkileri (1923-1938)*, Gazi Üniversitesi SBE, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara, 2011.
- Patrick, Mary M.: *Bir Boğaziçi Macerası İstanbul Kız Koleji (1871-1924)*, çev. Şeyma Akın, İstanbul, Tez Yayınları, 2001.
- Süleymanoğlu Kürüm, Rahime-Rumelili, Bahar: “Diplomaside Kadın ve Egemen Maskülenlik: Değişen Normlar ve Pratikler,” *Uluslararası İlişkiler*, C. XV, S. 57, 2018, s. 3-18.
- The Story of My Life Marie Queen of Roumania*, New York, Charles Scribners Sons, 1934.
- Yulu, Adem- Kapan, Kaan: “Bir Sanayi Coğrafyası İncelemesi: Ford’un İstanbul’daki Montaj Fabrikası,” *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, C. XI, S. 59, 2018, s. 384-391.

4. Elektronik Kaynaklar

- http://ataturkkitapligi.ibb.gov.tr/kutuphane3/Kartpostal/Krt_003706.jpg, 11.10.2020 (Çevrimiçi).
- <https://famiaregala.ro/istorie/regina-maria>, 30.09.2020 (Çevrimiçi).
- <https://website.robcol.k12.tr/tr/rc-hakkinda/tarihimiz>, 11.10.2020 (Çevrimiçi).
- <https://www.egm.gov.tr/genelmudurlerimiz>, 21.06.2019 (Çevrimiçi)
- <https://www.historia.ro/sectiune/general/articol/regina-maria-in-egipt-si-in-levant>, 11.10.2020 (Çevrimiçi).
- <https://www.library.kent.edu/special-collections-and-archives/queen-marie-romania-papers#Ileana>, 30.09.2020 (Çevrimiçi).

EK-1

Dacia Vapuru

Kaynak: http://ataturkkitapligi.ibb.gov.tr/kutuphane3/Kartpostal/Krt_003706.jpg ,
11.10.2020 (Çevrimiçi).

EK-2

Ayşe Aksu Tarafından Gönderilen 12 Ekim 2020 Tarihli Mektup

Sevgili Dr. Gülşah Eser,

Kraliçe Marie'nin 1930'daki ziyaretlerini konu edindiğin makaleni hazırlarken Kraliçe'nin İstanbul'daki iki Amerikan kolejini ziyaretini de incelemektesin. Bu başlık altında yararlanmış olduğun gazete haberinde "Robert Kolej'e gitti" ibaresinin geçmesi sende bir tereddüt meydana getirmiş. Acaba Kraliçe erkek öğrencilerin öğrenim gördüğü Robert Kolej'de mi kaldı, diye düşünmüşsün. Halbuki onun "Arnavutköy Kız Koleji" kısmında ağırlanması gerekmektedir. Oysa gazete haberinden yola çıktığında tam tersi bir izlenim ortaya çıkmaktadır. Öte yandan günümüz Robert Kolej yöneticileriyle yazışmaların sonucu sana gönderilen iki fotoğrafın çekildiği mekanın erkek öğrencilerin mi, kız öğrencilerin mi kampüsü olduğuna tespit etmeye çalışmışsın. Bu minvalde benim görüşlerimi almak istedim.

Tereddütlerinde haklısın. Fakat şurası kesindir ki, Kraliçe'nin Robert Kolej kampüsünde ağırlanması vaktiye ters bir durumdur. Hele de kızlar kampüsü mevcut iken böyle bir şey düşünülemez. Ayrıca "Kraliçe'nin mektup arkadaşı olan müdire" ifadesi açıkça erkek öğrenciler kampüsünün müdiresinin bir hanım olduğunu gösterir durumdadır. Ancak yirmi yılı aşkındır Amerikan okulları ve felsefesi üzerine çalışan biri olarak diğer Amerikan okullarında olduğu gibi burada da erkek öğrencilerin okuduğu bir okulda hanım bir müdire rastlamadım. Bu konuda okul idarecileri hem kendi dünya görüşlerine uygun davranmış hem de içinde yaşadıkları toplumun hassasiyetlerini dikkate almışlardır.

Gazete haberini kaleme alan gazetecinin ya yanlışlıkla iki kurumu birbirleriyle karıştırdığını ya da o dönemde genellikle rastlandığı üzere Robert Kolej'in daha fazla tanınması dolayısıyla onun adının yazılmış olabileceğini düşünüyorum. Kraliçe'nin yer aldığı fotoğraflardan birinin Arnavutköy kampüsü olduğuna şüphe yoktur. Zira aynı mekanda çekilmiş pek çok "toplu okul fotoğrafı mevcut." İkincisinin ise o mekanın hangi kampüse ait olduğunu tespit etmek çok mümkün olmamakla birlikte oranın da kızlar kampüsü olduğu baskın durumda.

Umarım zihnindeki tereddütlerin giderilmesinde bir faydam dokunmuştur. Çalışmada kolaylıklar dilerim.

Dr. Öğr. Üyesi Ayşe Aksu
Medeniyet Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi

EK-3

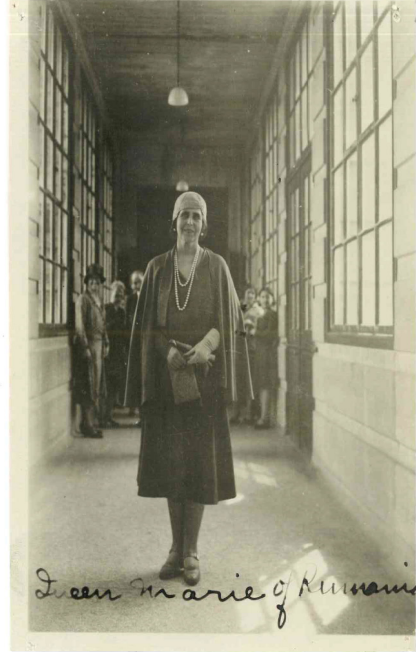
Arnavutköy Amerikan Kız Koleji

Kaynak: <https://website.robcol.k12.tr/tr/rc-hakkinda/tarihimiz>,
11.10.2020 (Çevrimiçi).

EK-4

Kraliçe Maria ve Prenses Ileana, Arnavutköy Amerikan Kız Koleji'nde (1930)

Kaynak: Robert Kolej Arşivi